

केल्याने भाषांतर

एप्रिल-जून २०२३

कलासक्त, पुणे प्रकाशित
केल्याने भाषांतर

परकीय भाषांमधून थेट मराठीत भाषांतरित
केलेल्या साहित्याला वाहिलेले त्रैमासिक

एप्रिल-जून २०२३

संस्थापक : कै.विद्यासागर महाजन

संपादक मंडळ :

अनघा भट : प्रमुख संपादक

सुनंदा महाजन

वंदना बोकील-कुलकर्णी

सल्लागार मंडळ

अविनाश सप्रे

माधुरी पुरंदरे

अनिल किणीकर

डॉ. रेखा इनामदार-साने

मुखपृष्ठ : सुप्रिया जोगदेव

संगणकीय अक्षर जुळणी : स्नॅप आर्ट्स

सजावट आणि मांडणी : सुप्रिया जोगदेव

मो. ९७३००६५३७३

मुद्रण : स्टार कॉपीअर्स

दूरध्वनी २४४७९२०१

RNI.No. MAHMAR/2007/25600

हे त्रैमासिक कलासक्त, पुणे या संस्थेकरिता संपादक
अनघा भट व मालक, मुद्रक, प्रकाशक सुनंदा विद्यासागर
महाजन, कार्यवाह, कलासक्त, पुणे यांनी स्टार
कॉपीअर्स, कुमठेकर रोड, सदाशिव पेठ, पुणे
४११०३० येथे छापून फ्लॅट नं. ३ ज्ञानेश्वरी
अपार्टमेंट्स, २ प्रभा हौसिंग सोसायटी, कोथरुड,
पुणे ४११०३८ येथून प्रकाशित केले.

भ्रमणध्वनी : ९८८१४८९४७३

e-mail : mahajan.sunanda@gmail.com

अनुदान : महाराष्ट्र राज्य साहित्य आणि संस्कृती मंडळ, मुंबई
महाराष्ट्र राज्य साहित्य आणि संस्कृती मंडळाने या
नियतकालिकाच्या प्रकाशनार्थ अंशतः अनुदान दिले असले
तरी या नियतकालिकातील लेखकांच्या विचारांशी मंडळ व
शासन सहमत असेलच असे नाही.

अनुक्रमणिका

संपादकीय / १

प्रवास करण्याच्या कलेविषयी/ हेरमान हेसे/

रेणुप्रसाद पत्की/२

शनी पाहणारा माणूस/ माकोतो शीना/

मयुरेश कुलकर्णी / ११

शॉर्ट कट / जिरो अकागावा / निसीम बेडेकर / ३४

वाग्दत्त वधू / अंतोन चेखव / अनुराधा सोमण / ३७

रोझ/ गी द मोपासाँ /

चिन्मय मधू घैसास व क्षमा धारवाडकर/५२

स्मरणरंजन २ / सुनंदा विद्यासागर महाजन / ५६

Printed & Published by Sunanda Vidyasagar Mahajan,
Secretary, Kalasakta, Pune and edited by Anagha
Bhat on behalf of Kalasakta, Pune.

Published from Flat No.3, Dnyaneshwari Apts., 2,
Prabha Housing Society, Kothrud, Pune 411038 and
Printed from Star Copiers, Kumthekar Road,
Sadashiv Peth, Pune 411030.

पृष्ठसंख्या : ६४ मूल्य : ६०/-

वार्षिक वर्गणी टपालखर्चासहित : रु. ३००/-

वर्गणी थेट 'कलासक्त, पुणे'च्या 'बँक ऑफ बरोडा, पौड फाटा,

कोथरुड ब्रँच, नवीन अकाऊंट क्र.३८६१०१००००७३७८

IFSC BARBOKARVEN (Fifth character is zero)

या खात्यावर जमा करावी व नंतर ९८८१४८९४७३ या मोबाईल

क्रमांकावर SMS करून पिनकोडसहित पत्ता पाठवावा.

संपादकीय

'केल्याने भाषांतर'चा हा ९८वा अंक आहे. या अंकातून एका जर्मन लेखकाचे प्रवासचिंतन, दोन जपानी भाषेतील कथा, एक फ्रेंच कथा, एक रशियन कथा, 'केल्याने भाषांतर'च्या पंचवीस वर्षांच्या वाटचालीच्या स्मरणरंजनाचा पुढचा भाग असे वाचकांसमोर ठेवताना आम्हाला आनंद होत आहे.

या वर्षात 'कलासक्त'चे अजून एक पुस्तक प्रकाशित झाले आहे. त्या पुस्तकातील एक प्रकरण जानेवारी ते मार्च २०२३ च्या अंकात प्रसिध्द केले होते. हे दानिएल केलमान यांचे जर्मन भाषेतील पुस्तक जर्मनीत बेस्टसेलरच्या लिस्टवर बरेच दिवस आघाडीवर होते. ते मराठीत नाव या शीर्षकाने प्रकाशित होत आहे. २००९ साली बाजारात आलेले हे पुस्तक खूपच गाजले, जर्मन भाषेत त्याच्या अनेक लाख प्रती खपल्या, त्याची अनेक भाषांत भाषांतरेही झाली. मराठी वाचकही या पुस्तकाला असाच प्रतिसाद देतील असे वाटते. खरे आणि आभासी जग, एखाद्याची ओळख चोरून वावरणारे तोतये, मोबाईल फोनच्या अतिरेकी वापराने आपल्याभोवती पडलेला आभासी जगाचा विळखा, तंत्रज्ञानाच्या आहारी गेलेली पिढी, लेखक आणि लेखकाने निर्माण केलेले जग, त्याचे वास्तवाशी असलेले आणि भासणारे नाते अशा असंख्य प्रश्नांना भिडणारे हे पुस्तक श्रीकांत अरूण पाठक यांनी जर्मनमधून मराठीत आणले आहे. जर्मनमधील एक समकालीन पुस्तक या निमित्ताने मराठी वाचकांच्या भेटीला येत आहे.

भाषांतराच्या कामाबद्दल अलीकडे आपल्याकडेही बरीच सजगता येऊ लागली आहे. भाषांतर हे सहज जाता जाता करण्यासारखे काम नाही, तर त्याची काही तंत्रे, काही कौशल्ये आहेत आणि ती अभ्यासातून आणि सरावातून आत्मसात करता येतात, हे बऱ्याच लोकांच्या लक्षात येऊ लागले आहे. स्रोत आणि लक्ष्य अशा दोन्ही भाषांवरील प्रभुत्व, त्या भाषांमधील साहित्याचे चांगले वाचन, त्या भाषांच्या समाजातील साहित्याच्या परंपरांची, तेथील संस्कृतीची, त्या समाजांच्या इतिहासाची, भूगोलाची, इतर अनेक बाबींची योग्य जाण असल्याशिवाय भाषांतरकाराच्या पाठ्याच्या आकलनात आणि त्याच्या भाषांतरातील अभिव्यक्तीवर मर्यादा येऊ शकतात. त्यामुळे ही सगळी पूर्वतयारी कशी गरजेची आहे याची जाणीव करून देणाऱ्या, भाषांच्या योग्य वापरासाठी आवश्यक असणारी कौशल्ये कशी आत्मसात करायची याविषयी मार्गदर्शन करणाऱ्या कार्यशाळा घेतल्या जातात, त्यात अनुभवी भाषांतरकारांचे अनुभव आणि विचार ऐकायला मिळतात आणि यातून नवीन भाषांतरकार तयार होतात. भाषांतर कसे करावे, या प्रश्नाचे उत्तर म्हटले तर सोपे आहे, म्हटले तर अवघड आहे. भाषांतराचे काम काहींना जमते, काहींना जमत नाही. कधी एकाच भाषांतरित संहितेत भाषांतरकाराला काही (गाण्याच्या भाषेत बोलायचे तर) जागा उत्तम जमलेल्या असतात, तर काही जागांच्या बाबतीत त्याने तडजोड म्हणा, काही युक्ती म्हणा वापरून वेळ मारून नेलेली असते. कारण भाषांतराचे काम खरोखरच गुंतागुंतीचे आणि जटिल असते.

भाषांतराच्या या क्षेत्रात 'केल्याने भाषांतर'ने पंचवीस वर्षांच्या दीर्घ अशा कालावधीत नक्कीच थोडीफार भर घातली आहे. एकाच अंकात आम्ही वेगवेगळ्या भाषांमधील, वेगवेगळ्या काळातील, वेगवेगळ्या संस्कृतींशी नाते सांगणारे साहित्य दर वेळी नक्कीच वाचकांच्या समोर ठेवले आहे. त्यांचा आस्वाद घेताना आमच्या वाचकाचे मन रिझवण्याचे काम तरी आम्ही नक्कीच केले आहे, असा विश्वास वाटतो.

-संपादक

एप्रिल-जून २०२३ / १

रोझ

मूळ फ्रेंच लेखक : गी द मोपासाँ

भाषांतर : चिन्मय मधू घैसास व क्षमा धारवाडकर

गी द मोपासाँ हे एक १९व्या शतकातील अतिशय प्रसिध्द फ्रेंच लेखक होय. त्यांना लघुकथेचा बादशाह असे म्हटले जायचे. १८५०-१८९३ एवढे अल्प आयुष्य त्यांना लाभले. साहित्यातील नॅचरॅलिस्ट युगाचा एक महत्त्वाचा प्रतिनिधी म्हणूनही त्यांचे नाव घेतले जाते. त्यांनी मानवी आयुष्यावर भाष्य करताना बरेचदा नशीब, माणसांवर सतत असणारा सामाजिक दबाव यामुळे होणारा भ्रमनिरास आणि वाट्याला येणारे दुःख असे विषय हाताळले. थोडा निराशावादी सूर त्यांच्या लिखाणातून जाणवतो. फ्रेंच लेखक गुस्ताव फ्लोबेर यांच्या साहित्याचा त्यांच्यावर प्रभाव पडला होता. मोपासाँची १८८०मध्ये प्रसिध्द झालेली पहिलीच लघुकथा प्रचंड लोकप्रिय झाली. तिथपासूनच त्यांचे साहित्य वाचकांचे आणि समीक्षकांचे लक्ष वेधून घेऊ लागले, ते अगदी शेवटपर्यंत. १८८० ते १८९१ या कालावधीत त्यांनी खूप महत्त्वाचे आणि साहित्याच्या इतिहासात पुढे अजरामर झालेले लिखाण प्रसिध्द केले. कथांच्या बरोबरच त्यांनी कादंबरी हा साहित्यप्रकारही यशस्वीपणे हाताळला. त्यांच्या कथांवर आधारित अनेक सिनेमे फक्त फ्रेंचमध्येच नाही तर इतरही भाषांत निघाले.

त्या दोन्ही स्त्रिया जणू फुलांच्या ढिगान्याखाली गाडल्या गेल्या होत्या. त्या दोघीही ज्या आलिशान बग्गीत बसल्या होत्या, ती फुलांनी भरलेल्या एका भल्यामोठ्या टोपलीसारखी वाटत होती. पुढल्या बाकावर पांढऱ्याशुभ्र मलमली कपड्यात लपेटलेल्या जांभळ्या फुलांच्या दोन भेटवस्तू होत्या. अस्वलाच्या कातड्यापासून तयार केलेल्या वस्त्राने त्यांचे पाय झाकले गेले होते. गुलाब, मिमोसा, झेंडू, निशीगंध, ऑरेंज ब्लॉसम यासारख्या फुलांचे गुच्छ, रेशमी धाग्याने एकत्र गुंफले होते आणि फुलांचा हा ताटवा त्यांच्या मांडीवर विसावला होता.

सुगंधी फुलांच्या ढिगान्याखाली ते दोन्ही जीव जणू दबल्यासारखे भासत होते आणि त्यातून त्यांचे खांदे, कृश हात आणि झग्याचा थोडा भाग, एक निळा आणि दुसरा जांभळा हात मधूनच बाहेर डोकावत होते.

बग्गीवाल्याच्या हातातील चाबूक अॅयनिमॉन्ने, घोड्याचा लगाम कारनेशनने, बग्गीची चाके मिनिओनेथने आणि बग्गीमधील कंदील लटकवण्याची जागा फुलांच्या गुच्छाने नटवण्यात आली होती. या सर्वांमुळे ती बग्गीच जणू एक फुलांचा गुच्छ वाटत होती. ती बग्गी ज्या ऑलिब रस्त्यावरून दौडत जात होती, त्याच रस्त्यावरून

तशाच प्रकारच्या, फुलांनी भरलेल्या अनेक बग्यादेखील चालल्या होत्या. त्या बग्यांमध्ये बसलेल्या स्त्रिया जांभळ्या फुलांखाली जणू लपल्या गेल्या होत्या. हा काळ 'कान' मधील फूल महोत्सवाचा होता.

फुले उधळण्याचा मुख्य कार्यक्रम, बुलेवार द ला फोंसिएर या चौकात रंगात आला होता. बग्गी तिथे पोचली. चौकापर्यंत येणाऱ्या जाणाऱ्या वाटेवर, फुलांनी सजलेल्या, अशा अनेक बग्यांची रांग लागली होती. त्यांतून फुले एकमेकांवर उधळली जात होती. हवेत उधळली जाणारी फुले येणारे जाणारे अलगद झेलत होते. महोत्सवाचा आनंद लुटण्यासाठी आलेल्या अतिसामान्य लोकांच्या लोंढ्यांचा स्पर्श उच्चभू लोकांना होऊ नये यासाठी कोतवाल त्यांना निर्दयपणे दूर ढकलत होते.

बग्गीतून येणारे-जाणारे एकमेकांना हाका मारत होते, ख्यालीखुशाली विचारत होते आणि एकमेकांवर गुलाबांची उधळण करत होते. बग्गीतून जाणाऱ्या आकर्षक ललना सर्वांचे लक्ष वेधून घेत होत्या. रस्त्यावरील एक देखणा, राजबिंडा पुरुष त्या सौंदर्यवतींच्या दिशेने हातातील पुष्पगुच्छ त्यांच्या दिशेने फेकण्याचा आविर्भाव करत होता. आपल्यावर तो गुच्छ आदळेल या भीतीने त्या तरुणी घाबरून आपले डोळे झाकून घेत होत्या. परंतु फुलांचा तो गुच्छ त्या बेचकीलाच घट्ट चिकटवला असल्याने, हुकमाचा ताबेदार असल्यागत आपल्या धन्याच्याच हातात पुन्हा येत असे. फुलांची ही उधळण बराच वेळ चालू होती. त्या दोन्ही सौंदर्यवती बराच वेळ फुले उधळत होत्या. काही वेळानंतर त्या सौंदर्यवतींनी बग्गीवाल्याला समुद्रकिनाऱ्याच्या दिशेने जाण्याचा इशारा केला.

सूर्य एस्टारेल्च्या डोंगरामागे मावळतीला चालला होता. त्या मावळतीच्या संधिप्रकाशात किनाऱ्यावरील पर्वतांचे सुळके अधिकच गडद आणि आखीवरेखीव दिसत होते. समुद्राचे स्वच्छ, नितळ पाणी क्षितिजापर्यंत पसरले होते. ते पाणी जणू आकाशाशी एकरूप होऊ पाहत होते. खाडीच्या मध्यभागी नांगरलेला होड्यांचा

एक ताफा शांत जनावरांच्या एका कळपासारखा निर्विकारपणे उभा होता. होडीच्या नाजूक शिडांचा पिसारा जणू काही संधीप्रकाशात चमकणाऱ्या डोळ्यांसारखा भासत होता. दोन्ही तरुणी अंगावरील वजनदार पोशाखात, बग्गीत रेलून, आळसावलेल्या नजरेने समुद्राच्या अथांग पाण्याकडे पाहत होत्या. त्यातील एकजण म्हणाली, "ही संध्याकाळ किती रम्य आहे ना, मार्गो?" "हो, आहे ना. पण काहीतरी उणीव भासतेय," मार्गो म्हणाली, "कुठे काय? सगळं काही छान तर चाललयं. मला आणखी काहीच नकोय." "तुला खरोखरीच गरज आहे गं. आपल्या भौतिक गरजा जरी पूर्ण झालेल्या असल्या तरी मानसिक सुखासाठी काहीतरी लागतंच ना?" दुसरी तरुणी लाजत हसली आणि म्हणाली, "प्रेम? हो. अगदी बरोबर," मार्गो म्हणाली.

"काहीही म्हण सिमोन, आयुष्यात आपल्यावर प्रेम करणारं कुणीतरी हवंच गं. कोणीतरी माझ्यावर प्रेम कराव ही माझी गरज आहे. मग तो एखादा कुत्रा का असेना. आपण सगळ्याच अशा असतो, सिमोन. तू काहीही म्हण." शून्यात नजर लावून मार्गो म्हणाली, "अजिबात नाही. समोरून प्रेम नाही मिळालं तरी चालेल पण कुण्या ऐन्यागैऱ्याच्या गळ्यात मी पडणार नाही. तुला असं वाटतं का की माझ्यावर...? आपल्यावर जीव लावणारा कोण सापडेल बरे या प्रश्नाचा विचार, आजूबाजूच्या विस्तीर्ण प्रदेशाकडे पाहत सिमोन करू लागली. अचानक तिची नजर बग्गीवाल्याच्या पाठीवरच्या चमकदार बटनांवर पडली. मार्गोने किंचित जिवणी वाकडी केली आणि ती हलक्या आवाजात म्हणाली, "हा बग्गीवाला करेल का माझ्यावर प्रेम?"

"अगं, एखाद्या चाकराचं आपल्यावरचं प्रेम ही फार विनोदी गोष्ट आहे. मला असे दोनतीन अनुभव आले आहेत. त्यांची भारावलेली नजर पाहून मला तर बाई हसूच येतं. ते जेवढे तुमच्या प्रेमात आकंठ बुडालेले असतात तेवढंच कठोर आपल्याला राहावं लागतं आणि एके दिवशी त्यांना डच्चू द्यायचा असतो कारण जर तुमचं प्रकरण कुणाच्या नजरेस पडलं तर तुमच्यासाठी

ती शरमेची बाब ठरू शकते.”

सिमोन तिच्या आरपार बघत म्हणाली, “मी काही माझ्या एखाद्या नोकराच्या प्रेमाबिमात पडणार नाही. पण त्यांचं तुझ्यावर प्रेम होतं हे तुला कसं कळलं?”

“इतर पुरुष जसे दिसतात तसेच दिसत ते. अगदी खुळचटासारखे.” मागरिट म्हणाली, “काहीतरीच.” अविश्वासाच्या सुरात सिमोन म्हणाली, “माझ्यावर भाळलेले इतर पुरुष मला तितके काही मूर्ख वाटत नाहीत.” त्यांची वाचाच बसते गं प्रेमात पडल्यावर. मूर्ख कुठले.” मागरिट उत्तरली “अगं पण एखाद्या नोकराने त्याचं काळीज असं आपल्यासमोर उघडं केल्यावर कसं वाटतं गं ?” सिमोनने विस्फारलेल्या डोळ्यांनी विचारले. “आनंद होतोच गं. भावविश, छे छे पण अहंकार सुखावतोच थोडा. मग तो कोणी का असेना.” मार्गो म्हणाली. “तू पण ना मार्गो... काहीतरीच तुझं.”

“हो तर ! उदाहरणार्थ, माझ्या बाबतीत घडलेला एक प्रसंग सांगते. अशा प्रसंगी आपल्या भावना किती विचित्र असतात ते तुला कळेल. येत्या शरद ऋतूत चार वर्षे होतील त्या गोष्टीला मला मदतनीस बाई मिळत नव्हती. चांगल्या पाच-सहा जणी पाहिल्या, एकही लायक वाटली नाही. स्वैपाक करणे, केस विंचरणे, भरतकाम करणे हे सर्व करू शकणारी जशी मुलगी मला हवी होती, तशाच प्रकारच्या एका मुलीची जाहिरात एके दिवशी मला दिसली आणि महत्त्वाचं म्हणजे तिला इंग्रजीदेखील येत होतं. मी लगेच तिच्याशी संपर्क साधला आणि ती लगोलग हजर झाली. ती उंच, सडपातळ, शिडशिडीत, लाजरी होती. तिचे सुंदर काळे डोळे आणि मोहक कांती यांच्यामुळे ती लागलीच माझ्या पसंतीस उतरली. ज्या इंग्रजांच्या घरात मागील दहा वर्षे ती काम करित होती त्यांचे इंग्रजी शिफारस पत्र तिने आणले होते. शिफारसपत्रात तिच्याबद्दल भरभरून लिहिले होते पण एकमेव तक्रार अशी होती की ही मुलगी तिच्या जातीच्या फ्रेंच स्वभावाला धरून जरा जास्तच नखरेल वागायची. फ्रांसला परतण्याच्या हेतूने तिने स्वखुशीने काम सोडले होते याचाही स्पष्ट उल्लेख त्या शिफारसपत्रात

होता. मला त्या इंग्रजांच्या दांभिकपणाची कीवच आली. तर अशी ही रोझ नावाची मुलगी त्याच दिवसापासून माझ्या घरी कामावर रुजू झाली. महिन्याभरातच मला तिची सवय झाली. तिचं काम पाहून मी थक्क झाले. ती सर्वार्थाने माझी काळजी घेत असे. ती उत्तमपणे माझी केशभूषा करित असे, माझ्यासाठी खास हॅट तयार करत असे आणि माझ्यासाठी कपडेदेखील शिवत असे. तिच्या काम करण्याच्या पद्धतीने मी अवाक झाले होते. माझी अशी सेवाचाकरी आजवर कधीच कुणी केली नव्हती. एक चाकर या नात्याची अदब तिने कधीच सोडली नाही. ती अत्यंत काळजीपूर्वक मला नटवण्या-सजवण्याचे काम करित असे. मितभाषी अशा या मुलीच्या हातून, नजाकतीने स्वतःचा साजशृंगार करून घेत घेत मी हां-हां म्हणता आळसावू लागले. आंगोळीनंतर तीच मला कपडे चढवत असे. मी कोचावर पहुडलेले असता ती हलक्या हाताने माझ्या पाठीला मालीश करी. आता ती मला चाकर नव्हे तर एखादी गरीबाघरची मैत्रीण वाटू लागली होती. ती म्हणजे मला सापडलेलं रत्न होतं. अगदी अवलिया होती ती.

एके दिवशी एक रखवालदार माझ्याजवळ आला. त्याला माझ्याशी काहीतरी बोलायचे होते. तो एक प्रामाणिक माणूस तर होताच पण त्याचबरोबर तो माझ्या नवऱ्याचा एक जुना सहाय्यक देखील होता. त्याला बरंच काही बोलायचं होतं पण तो बराच वेळ आढेवेढे घेत राहिला आणि अखेरीस म्हणाला, पोलीस अधीक्षक आलेत. मी लगेच विचारले, कशासाठी ? त्यांना घराची झडती घ्यायची आहे. त्याने माहिती दिली. माझ्या दाराशी पोलीस आल्याचं मला अजिबात आवडलं नव्हतं. तरी मी रागातच झडतीचे कारण विचारले आणि त्या पोलीस अधिकाऱ्याला घरात घुसण्यापासून रोखण्याचा प्रयत्न केला, मार्गो म्हणाली, “बाईसाहेब, आपल्या घरात एक गुन्हेगार लपला असल्याची शंका त्यांना आहे.” तो रखवालदार म्हणाला. हे ऐकताच मात्र मी काहीशी घाबरले आणि त्या पोलीस अधिकाऱ्याला वर घेऊन यायला मी त्याला सांगितले. तो पोलीस अधिकारी काही

साधासुधा नव्हता. चांगला उच्चतारांकित होता. मला तसदी घ्यावी लागल्याबद्दल त्याने माझी माफी मागितली आणि घरातील नोकरांत कुणी एक गुन्हेगार लपला आहे अशी माहिती त्याने मला दिली. घरातील प्रत्येक नोकराचे नाव घेऊन मी त्या पोलीस अधिकाऱ्याला विचारू लागले." मार्गो म्हणाली.

"माजी सैनिक आणि सध्याचा माझा रखवालदार पिएर कुर्त ?"

"तो नव्हे."

"माझ्या ओळखीच्या शेतकऱ्याचा तो मुलगा का मूळचा शॅपेन प्रांतातला ? जो आमच्या इथे बग्गी चालवतो? का तो, तबेल्यात काम करतो तो ? तोही त्याच भागातून आलाय."

मार्गो म्हणाली, "पण सर्वच नावे त्याने नाकारली."

"असे असेल तर मग या घरात कुठलाच गुन्हेगार लपलेला नाही असेच झाले नाही का?" मार्गो म्हणाली. मात्र पोलीस अधिकारी आपल्या मतावर अजूनही तेवढाच ठाम होता. पोलीस अधिकाऱ्याने विनंती केली, "सवाल एका अड्डल गुन्हेगाराचा आहे, तेव्हा मालकीणबाईंनी आल्या सर्व ताफ्याला इथे हजर करण्याची तसदी घ्यावी." मी नाखुशीनेच सर्व नोकरांना बोलावले. त्या सर्वांना एकवार न्याहाळून तो म्हणाला, "यापैकी कुणीच नाही." मार्गो म्हणाली.

"आता, घरात माझ्या तरुण कामवालीखेरीज दुसरं कुणीच शिल्लक राहिलेलं नाही." मार्गो म्हणाली. "मी तिलाही भेटू शकतो का?" पोलीस अधिकाऱ्याने परवानगी मागितली आणि मी लागलीच रोझला बोलावण्यासाठी बेल दाबली. रोझ समोर येताच दारामागे लपलेल्या दोन शिपायांनी तिला ताबडतोब बेड्या ठोकल्या.

मी तिच्या समर्थनार्थ बोलण्याचा प्रयत्न करताच पोलीस अधिकारी म्हणाला, "बाईसाहेब, ही मुलगी नसून तो एक पुरुष आहे आणि एक अड्डल खुनीसुद्धा. त्याचे नाव आहे जाँ निकोला ल कापे. एका महिलेवर बलात्कार करून तिचा खून केल्याप्रकरणी त्याला १८७९ साली फाशीची शिक्षा झाली होती. त्याची फाशीची शिक्षा नंतर जन्मठेपेत रूपांतरित करण्यात आली होती. चार महिन्यांपूर्वी तो फरार झाला तेव्हापासून आम्ही त्याचा शोध घेतोय." पोलीस अधिकाऱ्याने सांगितले. माझा या सगळ्यावर विश्वासच बसेना पण पोलीस अधिकाऱ्याने त्या खुऱ्याच्या दंडावरील गोंदण दाखवताच मला विश्वास ठेवण्यावाचून गत्यंतर उरले नाही."

"आणि अशा पद्धतीने ते माझ्या कामवालीला घेऊन गेले." मार्गो सिमोनला पुढे म्हणाली. "काय बोलायचं आता ? अशा पद्धतीने माझी फसगत झाली किंवा एका पुरुषाने मला अशा पद्धतीने वेगवेगळ्या प्रसंगी स्पर्श केला या गोष्टींचा कुठलाच राग नाही मला पण खोल कुठेतरी एक प्रकारची शरम वाटते." "असं, जे एखाद्या स्त्रीलाच वाटू शकतं. तुझ्या लक्षात येतंय का माझं बोलणं?" मार्गोने प्रश्न केला. सिमोन अनुत्तरितच राहिली. "विचार कर सिमोन, एका बलात्काऱ्याच्या हाती मी स्वतःला राजीखुशीने पूर्णपणे स्वाधीन केले होते. मी त्या अभागी स्त्रीचा जेव्हा विचार करते तेव्हा मला शरम वाटते. आता तरी लक्षात येतंय का ?" मार्गो म्हणाली.

सिमोन तरीही गप्पच होती. भरजरी पोशाखाच्या चमकदार बटनांकडे पाहत, स्त्रीसुलभ गूढपणे ती गालातल्या गालात हसत होती.
